

ФІНТЕХ-РІШЕННЯ У ФОРМУВАННІ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В УМОВАХ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ МІКРО- ТА МАКРОРІВНЯ

© 2025 АЛЕКСІН Г. О., УШЕРЕНКО С. В., ГРИЩУК А. С., КОСЬКО О. В.

УДК 336.64:004.738.5:005.1
JEL Classification: G32; E44; O16; O33

Алексін Г. О., Ушеренко С. В., Грищук А. С., Косько О. В. Фінтех-рішення у формуванні структури капіталу в умовах інтенсифікації невизначеності мікро- та макrorівня

За умов зростаючої невизначеності мікро- та макrorівня, що спричинена кризами екзогенного та ендогенного походження, підвищується значущість прийняття стратегічних рішень корпоративних фінансів, зокрема щодо оптимізації структури капіталу. Метою статті є аналіз особливостей формування структури капіталу під впливом фінтех-рішень в умовах зростаючої невизначеності як з теоретичної, так і з емпіричної точок зору. У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти впливу фінтех-рішень на формування структури капіталу підприємств в умовах інтенсифікації невизначеності. Обґрунтовано, що фінтех-технології, зокрема блокчейн, RegTech, цифрові платформи комплаєнс, смарт-контракти, сприяють зниженню інформаційної асиметрії, посиленню прозорості та підвищенню інституційної довіри, що зменшує премії за ризик і знижує вартість капіталу. Наголошено, що застосування інструментів краудфандінгу, P2P-кредитування, токенизації активів, DeFi-платформ створює альтернативні джерела фінансування, що особливо важливо для малих і середніх підприємств в умовах обмеженого доступу до традиційного банківського кредитування. Аналіз вказує, що фінтех сприяє диверсифікації джерел капіталу, зниженню трансакційних витрат і підвищенню фінансової згучності підприємств. Емпіричні дані свідчать, що вартість капіталу підприємств, які впроваджують фінтех-рішення, нижча порівняно з компаніями, що орієнтуються виключно на традиційне фінансування. Визначено, що фінтех є ключовим чинником адаптації корпоративних фінансів до умов високої волатильності та трансформації ринкових умов, формуючи нову парадигму стратегічного управління структурою капіталу. Подальші дослідження зосереджуватимуться на аналізі ролі фінтех-рішень у забезпеченні ефективності управлінських рішень корпоративного сектора в умовах воєнної та повоєнної економіки України.

Ключові слова: фінтех, структура капіталу, інформаційна асиметрія, цифрові фінанси, корпоративні фінанси, фінанси підприємств, адаптивність, невизначеність.

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 14.

Алексін Гліб Олегович – кандидат економічних наук, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: aleksin.glib@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2586-5986>

Ушеренко Світлана Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: usherenko_svitlana@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0694-3862>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1885099/svitlana-usherenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56606978900>

Грищук Андрій Сергійович – аспірант кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: andrew.gryshchuk@gmail.com

Косько Олександр Віталійович – аспірант кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: koskoaleksandr23@gmail.com

UDC 336.64:004.738.5:005.1
JEL Classification: G32; E44; O16; O33

Aleksin G. O., Usherenko S. V., Gryshchuk A. S., Kosko O. V. Fintech Solutions in Shaping Capital Structure under Conditions of Intensified Uncertainty at Micro and Macro Levels

In the context of increasing uncertainty at both micro and macro levels caused by exogenous and endogenous crises, the significance of making strategic decisions in corporate finance, particularly regarding the optimization of capital structure, is heightened. The aim of this article is to analyze the features of capital structure formation influenced by fintech solutions in the context of growing uncertainty from both theoretical and empirical perspectives. The article examines both the theoretical and practical aspects of the impact of fintech solutions on the formation of enterprises' capital structures in conditions of intensified uncertainty. It is substantiated that fintech technologies, including blockchain, RegTech, compliance digital platforms, and smart contracts, contribute to reducing information asymmetry, enhancing transparency, and increasing institutional trust, which lowers risk premiums and reduces the cost of capital. It is emphasized that the use of crowdfunding tools, P2P lending, asset tokenization, and DeFi platforms creates alternative sources of financing, which is particularly important for small and medium-sized enterprises in conditions of limited access to traditional bank lending. The analysis indicates that fintech contributes to the diversification of sources of capital, the reduction of transaction costs, and the increase of financial flexibility of enterprises. Empirical data indicate that the cost of capital for enterprises that implement fintech solutions is lower compared to companies that rely exclusively on traditional financing.

It is determined that fintech is a key factor in adapting corporate finance to conditions of high volatility and transforming market conditions, forming a new paradigm of strategic management of capital structure. Further research will focus on the analysis of the role of fintech solutions in ensuring the effectiveness of management decisions in the corporate sector under the conditions of wartime and post-war economy of Ukraine.

Keywords: *fintech, capital structure, information asymmetry, digital finance, corporate finance, enterprise finance, adaptability, uncertainty.*

Fig.: 1. Tabl.: 2. Bibl.: 14.

Aleksin Glib O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Corporate Finance and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: aleksin.glib@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2586-5986>

Usherenko Svitlana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Corporate Finance and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: usherenko_svitlana@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0694-3862>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1885099/svitlana-usherenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=56606978900>

Gryshchuk Andrii S. – Postgraduate Student of the Department of Corporate Finance and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: andrew.gryshchuk@gmail.com

Kosko Oleksandr V. – Postgraduate Student of the Department of Corporate Finance and Controlling, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: koskoaleksandr23@gmail.com

В умовах посилення невизначеності, що на сучасному етапі пов'язана з глобальними та регіональними кризами соціо-економічного та військово-політичного походження, геополітичними викликами та нестабільністю, на фінансових ринках зростає актуальність стратегічних рішень мікрорівня, а саме – оптимізації структури капіталу. В цих умовах фінтех виступає як засіб стратегічного управління структурою капіталу та інструмент її адаптації до мінливих екзогенних умов. У першу чергу, фінтех-рішення надають можливість доступу до нових джерел фінансування від інноваційних майданчиків, таких як краудфандинг, P2P-кредитування, платформи токенизації активів тощо. Це підсилює здатність залучати додатковий капітал, диверсифікувати джерела фінансування та знижувати вартість їх залучення. Особливістю фінтех-рішень є здатність до оперативної адаптації фінансової стратегії бізнесу до мінливих умов середовища, зокрема за рахунок високої гнучкості та швидкості. Наприклад, користуючись алгоритмами штучного інтелекту, компанії можуть переглядати процентні ставки за кредитом, здобуваючи більш точні відомості про оптимальні умови фінансування.

В умовах невизначеності велике значення має підвищення прозорості та контролю потоків капіталу. Фінтех-рішення, що спираються на технологію блокчейн, посилюють транспарентність операцій та зменшують трансакційні витрати, що зменшує вартість капіталу та посилює фінансову стійкість бізнесу. Відповідно, у новій парадигмі фінансового управління мікрорівня фінтех-рішення стають не тільки інструментом змін у підході до

управління структурою капіталу, але і засобом забезпечення стратегічної стійкості в мінливих екзогенних умовах. Застосування фінтех-рішень дає ґрунт для розвитку підходів до управління структурою капіталу на засадах гнучкості, інноваційності та технологічної інтегрованості.

Вплив фінтех на прийняття рішень щодо формування структури капіталу в умовах невизначеності є помітним напрямком сучасного мейнстріму досліджень, що поглиблює розуміння специфіки управління фінансами мікрорівня в умовах посиленої волатильності екзогенного та ендогенного характеру. Здійснено аналіз наявного доробку з даного напрямку досліджень для формування розуміння ролі фінтех у стратегічних фінансових рішеннях з урахуванням невизначеності економічної політики, прискореної макроекономічної динаміки та впливом геополітичного фактора.

Невизначеність макро- та мікрорівня відіграє помітну роль в рішеннях фінансових менеджерів. A. Valadkhanі [1] підкреслює чутливість корпоративних інвестицій до коливань макроекономічного середовища та ринкової невизначеності. X. Liu та ін. [2] розвивають концепцію прийняття рішень в умовах невизначеності, пропонуючи методологію оцінки венчурних проєктів, враховуючи притаманні їм ризики в середовищі невизначеності. A. Hunjra та ін. [3] зауважують, що невизначеність виконує роль медіатора, що впливає на фінансові результати компанії через обрані варіанти структури капіталу, зумовлені інтересами стейкхолдерів. Цю тезу підтримують Y. Chow та ін. [4], акцентуючи на важливості корпоративного

управління в умовах макроекономічної невизначеності під час прийняття рішень щодо структури капіталу. У сукупності ці дослідження підкреслюють, що макроекономічна невизначеність суттєво впливає на рішення корпоративних фінансів, зокрема в ключі формування структури капіталу.

У контексті геополітичної невизначеності дослідження О. Терещенка та ін. [5] має вагомим значення для формування уявлень про ризик-орієнтовану трансформацію корпоративних фінансів. Автори акцентують увагу на специфіці взаємодії транснаціональних корпорацій із автократичними режимами, вказуючи на значний вплив геополітичної нестабільності на структуру капіталу та фінансові рішення компаній. Запропонований підхід включення ризиків співпраці з автократичними режимами до ставки витрат на капітал є релевантною в ширшому контексті оцінки впливу екзогенних факторів на фінансові стратегії бізнесу. Це положення корелює з ідеєю впровадження фінтех-рішень як компенсаторного механізму в управлінні капіталом за умов високої невизначеності. В даному контексті цифрові платформи, зокрема краудфандингові майданчики, дозволяють частково нейтралізувати ризики, пов'язані з макроекономічною або політичною нестабільністю, через підвищення прозорості, гнучкості у виборі джерел фінансування та адаптивності до ринкових змін. Водночас, висновки О. Терещенка та ін. щодо ринкової ціни ризику як ключового сигналу економічної доцільності певних операцій також можуть бути перенесені на аналіз рішень щодо впровадження фінтех-рішень, які виступають механізмом оптимізації ризик-профілю компанії.

Розглядаючи окремі вияви невизначеності, М. Aftab та ін. [6] вказують на суттєвий зв'язок невизначеності економічної політики з рівнем заборгованості компаній та їх реактивністю на характер невизначеності економічної політики. Це узгоджується з висновками М. Kani та К. Nakashima [7], що зростання рівня невизначеності економічної політики змінює залежність компаній від екзогенних і ендогенних джерел фінансування капітальних інвестицій, зокрема зменшується схильність до використання внутрішніх грошових потоків за умов значної невизначеності економічної політики. У попередньому дослідженні Г. Алексіна [8], присвяченому екзогенним фінансовим ризикам і заходам їх подолання, окреслено, що такі ризики істотно впливають на вартість залученого капіталу, кредитний ризик, доступ до фінансових ресурсів та загальну платоспроможність підприємств. Підкреслено необхідність адаптивних механізмів реагування, які передбачають динамічне управ-

ління ризиками. У контексті фінтех-рішень цей виклик трансформується у можливість, а саме через скорочення інформаційної асиметрії в рамках застосування потенціалу фінтех (підвищення прозорості фінансових потоків, автоматизація ризик-менеджменту, розвиток RegTech). Положення щодо екзогенних ризиків, викладені в дослідженні, гармонійно доповнюють концепцію впливу фінтех на структуру капіталу, вказуючи на взаємозв'язок між цифровізацією фінансів і стійкістю до екзогенних ризиків. У цьому контексті фінтех-технології виступають не лише як інноваційні інструменти, але й як адаптивні механізми трансформації фінансової архітектури підприємств до умов інтенсивної невизначеності.

Література вказує, що фінтех змінює середовище залучення фінансування, особливо для малого і середнього бізнесу (МСБ). Інтеграція фінтех в екосистему фінансування надає МСБ доступ до альтернативних джерел фінансування, відмінних від традиційних (передусім, банківських) майданчиків, що дозволяє оперативно реагувати на невизначеність макро- та мікрорівня. І. Suardi та А. Nugroho [9] наголошують, що фінансування за допомогою інструментарію фінтех суттєво впливає на стійкість і адаптивність компаній, сприяючи ефективнішому прийняттю рішень в умовах загострення невизначеності. Аналогічно, F. Tanrıseven та ін. [10] підкреслюють, що усунення надмірних коливань фінансового ринку за допомогою фінтех-рішень може покращити процес прийняття рішень у ситуаціях невизначеності.

Сукупно цей масив досліджень свідчить про здатність фінтех певним чином пом'якшувати негативні наслідки невизначеності шляхом формування інструментів, що сприяють більшій ефективності прийняття рішень у волатильних умовах. Взаємодія чинників мікрота макrorівня в контексті невизначеності не лише формує підходи компаній до вибору джерел фінансування, а й демонструє розвиток фінансового ринку в площині цифровізації в умовах зростаючої невизначеності. При цьому, фактор фінтех недостатньо врахований в наявній літературі з точки зору прямого та опосередкованого впливу на рішення корпоративних фінансів у ключі формування структури капіталу, що зумовлює потребу в дослідженнях в даному напрямку.

Мета статті – дослідити особливості формування структури капіталу під впливом упровадження фінтех-рішень у контексті зростаючої невизначеності в теоретичній і емпіричній площинах. У центрі уваги дослідження є виявлення ключових аспектів невизначеності, що стимулюють

переорієнтацію підприємств на альтернативні джерела фінансування, а також оцінка впливу фінтех-інструментів на зниження вартості капіталу, підвищення гнучкості та стійкості бізнес-моделей.

Методологія дослідження побудована на міждисциплінарному підході, що поєднує концептуальний аналіз, емпіричне узагальнення статистичних даних і прикладну оцінку реальних кейсів упровадження фінтех-рішень в контексті рішень щодо структури капіталу. Теоретичною основою дослідження є положення сучасних фінансових теорій, зокрема сигнальної теорії, агентської теорії, концепції фінансової інклюзії, явища трансакційних витрат. Через призму цих концептів досліджується вплив фінтех на структуру капіталу підприємств у нестабільному економічному середовищі.

У дослідженні застосовано метод контент-аналізу сучасної літератури та аналітичних звітів, що стосуються поведінки підприємств в умовах невизначеності. На основі вторинних джерел, а також галузевих оглядів (OECD, World Bank Group, Deloitte) здійснено узагальнення практик фінансування та стратегій оптимізації структури капіталу з використанням фінтех-рішень. Це дало змогу виокремити типові механізми впливу фінтех на вартість капіталу, диверсифікацію джерел фінансування та гнучкість бізнес-моделей компаній.

Поряд із теоретичним аналізом, у дослідженні проведено емпіричну оцінку ключових тенденцій формування структури капіталу під впливом фінтех-рішень. Особливу увагу приділено кількісним параметрам, які характеризують зміну вартості фінансування та частку небанківських джерел у структурі капіталу. Ключовим елементом методики є побудова узагальнюючих аналітичних таблиць, що дозволяють структурувати вплив фінтех-рішень на формування структури капіталу через призму чинників невизначеності. Результати аналізу представлені у вигляді узагальнення впливу фінтех на доступ до фінансування, рівень інституційної довіри, операційні витрати та здатність до адаптації бізнес-моделі в умовах кризи. Цей підхід дозволяє поєднати теоретичне осмислення із практичними міркуванням, виводячи як загальні закономірності, так і контекстні особливості трансформації структури капіталу. У підсумку, запропонована методологія дослідження дозволяє сформулювати цілісне уявлення про те, яким чином фінтех виступає каталізатором стратегічної адаптації підприємств до викликів сучасного середовища в ключі формування структури капіталу.

В умовах зростаючої невизначеності підприємства зазнають необхідності перегляду традиційних підходів до управління структурою капіталу.

У теоретичному контексті вплив фінтех на структуру капіталу проявляється як трансформаційний чинник, що змінює усталені підходи до фінансування та управління фінансовими ресурсами. Одним із ключових механізмів цього впливу є скорочення інформаційної асиметрії, що, відповідно до сигнальної теорії та агентської теорії, безпосередньо впливає на вартість капіталу. Застосування блокчейн-технологій, автоматизованих систем аудиту та інструментів RegTech сприяє підвищенню рівня прозорості, достовірності фінансової інформації та зниженню ризиків шахрайства. Це підвищує довіру інвесторів, сприяє активнішому залученню фінансування від інституційних інвесторів і, як наслідок, зменшує премії за ризик, що прямо впливає на скорочення вартості як позикового, так і власного капіталу.

Разом із цим, фінтех виступає каталізатором формування динамічної здатності підприємств до адаптивного управління капіталом. Згідно з концепцією динамічної здатності (Dynamic Capabilities) організаційної теорії, компанії, що активно впроваджують фінтех-рішення, демонструють здатність оперативно переглядати свою структуру капіталу у відповідь на зміни ринкової кон'юнктури. Це набуває особливої актуальності в періоди макроекономічної невизначеності, коли традиційні інструменти фінансування втрачають ефективність, а доступ до капіталу потребує швидкої переоцінки ризиків, відкритості до валютного ризику та оцінки потенціалу зовнішніх джерел фінансування. В умовах зростання невизначеності фінтех може забезпечити інструментальну базу для своєчасного стратегічного реагування в ключі адаптації структури капіталу до нових умов середовища. Завдяки новим каналам фінансування, цифровим інструментам адаптації до ринкових змін, автоматизації процесів і підвищенню довіри через прозорість операцій компанії отримують змогу ефективно залучати ресурси та будувати стійкі фінансові стратегії. У секторах з підвищеним рівнем ризику та обмеженим доступом до традиційного капіталу роль фінтех стає особливо важливою, адже забезпечує вирівнювання фінансових можливостей, зміцнюючи інституційну спроможність підприємств діяти в умовах постійних трансформацій.

Мережевий аналіз впливу фінтех на структуру капіталу в умовах невизначеності сприятиме виявленню ключових концептуальних вузлів і взаємозв'язків між ними (рис. 1). Центральним елементом мережі є структура капіталу в умовах невизначеності, яка перебуває під впливом низки фінтех-факторів. Зокрема, доступ до альтернативного фінансування через краудфан-

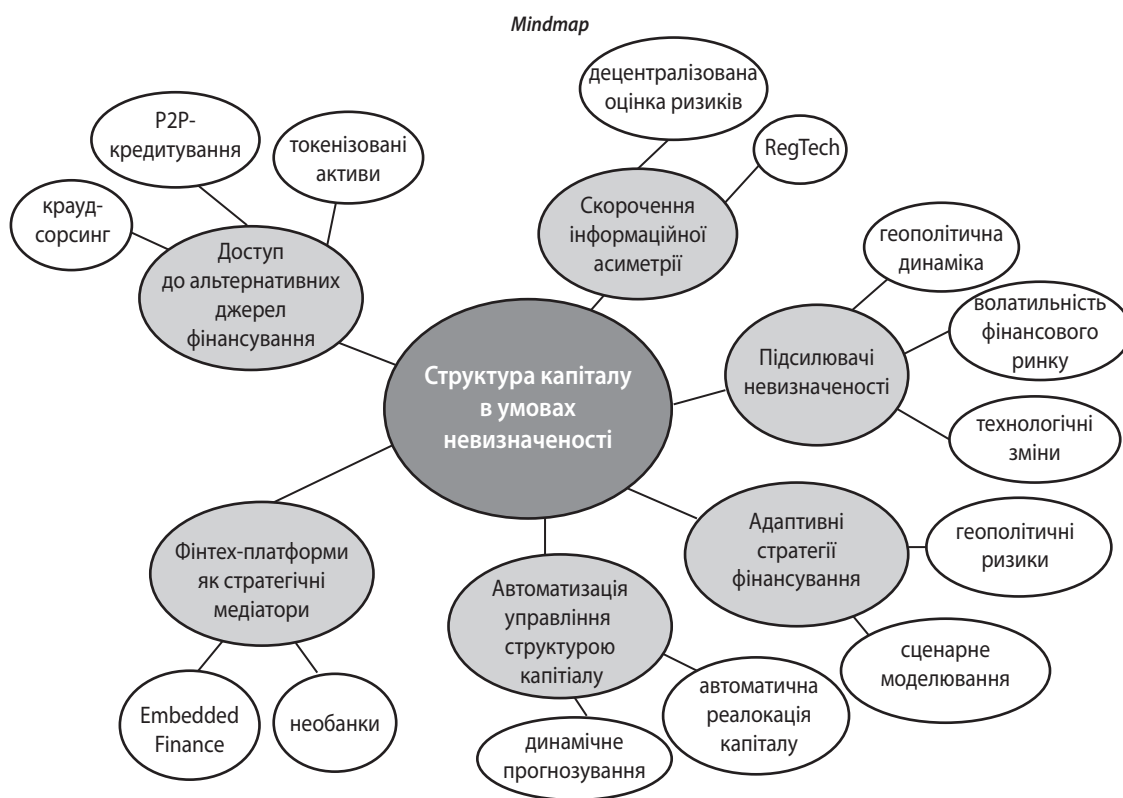

Рис. 1. Мережевий аналіз зв'язку між структурою капіталу, невизначеністю та фінтех-рішеннями

Джерело: власна розробка авторського колективу; зображення створено онлайн-сервісом drawio

динг, P2P-кредитування та токенізовані активи дозволяють зменшити залежність підприємств від традиційного банківського кредитування та забезпечує більшу гнучкість у виборі співвідношення між власним і позиковим капіталом. Другий важливий вузол – зниження інформаційної асиметрії за рахунок впровадження блокчейн-технологій, систем автоматизованого аудиту та RegTech-рішень, що підвищують рівень прозорості та зменшують ризики шахрайства, безпосередньо впливаючи на зниження вартості капіталу.

Оптимізація вартості капіталу є ще одним ключовим напрямом впливу фінтех. Застосування алгоритмів штучного інтелекту для скорингу, а також децентралізовані системи оцінки ризиків сприяють зниженню премій за ризик і вартості позикових ресурсів, змінюючи оптимальну структуру капіталу. Адаптивні стратегії управління капіталом, що ґрунтуються на динамічному прогнозуванні та автоматизованому перерозподілі ресурсів, дозволяють підприємствам формувати стійкі фінансові моделі в умовах високої волатильності. Не менш важливими є фінтех-платформи (необанки, API-рішення вбудованих фінансів (Embedded Finance)), які виконують роль стратегічних медіаторів, забезпечуючи гнучкість фінансування через інноваційні інструменти.

Водночас чинники невизначеності – геополітичні виклики, регуляторні зміни, технологічні збої – виступають екзогенними модифікаторами, що посилюють актуальність інтеграції фінтех у процеси формування структури капіталу. В цьому контексті можемо інтерпретувати вплив фінтех крізь призму сигнальної теорії (вища прозорість сигналізує про якість компанії), теорії ієрархії фінансування (зменшення транзакційних витрат сприяє активнішому використанню зовнішніх джерел) і теорії компромісу (використання реального часу для управління ризиком дозволяє коригувати співвідношення боргу й капіталу більш динамічно). Отже, фінтех не є периферійним інструментом, а виступає системоутворюючим елементом нової архітектури фінансового управління мікрорівня, який не лише знижує витрати на фінансування, а й формує передумови для підвищення інституційної довіри, покращення доступу до ринку капіталу та посилення фінансової стійкості підприємств в умовах невизначеності. Результати теоретичного аналізу впливу фінтех на структуру капіталу узагальнено в табл. 1.

Цифровізація фінансового сектора, зокрема впровадження фінтех-рішень, спричиняє зміни номенклатури джерел і структури капіталу підприємств. До таких рішень належать краудфандинг, P2P-кредитування, цифрові активи, необанкінг

Вплив фінтех на структуру капіталу

Механізм	Суть механізму	Очікуваний ефект на структуру капіталу	Теоретичне підґрунтя
Зниження інформаційної асиметрії	Блокчейн, RegTech і автоматизований комплаєнс забезпечують прозорість фінансів компанії	Зменшення премії за ризики; зниження вартості капіталу	Сигнальна теорія; теорія агентських витрат
Підвищення інституційної довіри	Покращення достовірності звітності, зміцнення довіри з боку інвесторів	Зростання доступу до фінансування інституційних інвесторів; оптимізація структури капіталу	Теорія асиметрії інформації
Адаптивне управління фінансами	Гнучке реагування на зміну ринкових умов завдяки цифровим фінансовим платформам	Можливість оперативного ребалансування позикового та власного капіталу	Концепція динамічної здатності організаційної теорії
Зниження трансакційних витрат	Автоматизація фінансових операцій через смарт-контракти та цифрові платформи	Зменшення вартості обслуговування залученого фінансування; вища ефективність залученого фінансування	Теорія трансакційних витрат
Підвищення доступності капіталу	Вихід на нові джерела фінансування: краудфандинг, P2P-кредитування, токенизація активів	Диверсифікація джерел фінансування; зменшення залежності від банківського фінансування	Концепція фінансової інклюзії
Моделювання ризиків	Технології на основі ШІ дозволяють передбачати рух потоків фінансування та шоківі сценарії	Поліпшення планування рішень щодо фінансування; зниження впливу невизначеності	Концепція управління ризиками

Джерело: власна розробка авторського колективу.

і децентралізовані фінансові платформи (DeFi), які створюють альтернативні канали фінансування, особливо для економічних агентів, які мають менший доступ до загалу джерел фінансування, а саме – малого та середнього бізнесу (МСБ).

У сучасних умовах високої економічної турбулентності, викликаній геополітичними конфліктами, інфляційними шоками та посиленням жорсткості монетарної політики, значно ускладнились умови фінансування. За даними OECD [11], у 2022 р. спостерігалось суттєве зростання вартості фінансування: середній рівень нових кредитів для МСБ зменшився на 1,8%, а обсяг невикористаних кредитів скоротився на 1,1%. Особливо різко нове кредитування знизилось в країнах ЄС (на 4%), що супроводжувалося зростанням рівня банкрутств МСБ. В умовах скорочення доступу до традиційного капіталу підприємства були змушені шукати альтернативні фінансові інструменти, зокрема фінтех-платформи, які забезпечують швидший і гнучкіший доступ до ресурсів.

У даному контексті помітним є компенсаторний ефект фінтех-рішень для сегментів, які історично мають обмежений доступ до капіталу. Підвищення вартості боргового капіталу спонукало зна-

чну частину МСБ до перегляду структури капіталу. За даними OECD [11], у Великій Британії у 2022 р. зафіксовано рекордне дострокове погашення позик, а загальна частка МСБ, що користується зовнішнім фінансуванням, скоротилася на 7 п. п. – до рівня 36%, найнижчого з 2018 р. У ЄС МСБ повідомляли про зменшення попиту на банківські кредити. У такій ситуації фінтех-платформи виступають інструментом адаптації, що дозволяє оптимізувати структуру капіталу завдяки зменшенню вартості залучених ресурсів та гнучкому структуруванню фінансових потоків. Відповідно, фінтех виконує не лише компенсаторну функцію в умовах екзогенної невизначеності, а й стає стратегічним елементом нової архітектури фінансування МСБ у нових умовах.

Дослідження World Bank [12; 13] вказують, що одним із ключових напрямів є альтернативне кредитування – в «ковідний» період у 2021 р. обсяг глобального фінтех-кредитування перевищив 223 млрд дол. США із середньорічними темпами зростання понад 40% з 2017 р. У межах нових моделей кредитування фінтех-платформи дедалі активніше використовують альтернативні алгоритми скорингу, аналізуючи потоки даних у режимі реального часу, що дозволяє знижува-

ти вартість капіталу для МСБ на 2–4% порівняно з традиційними банками.

Фінтех-платформи, як інструмент альтернативного фінансування, набувають стратегічного значення в цьому контексті. З огляду на те, що за даними Deloitte [14], 37% фінансових директорів оцінюють вартість позик як високу, а 34% – доступність позик як обмежену, компанії дедалі частіше звертаються до гнучкіших фінансових рішень, які дозволяють уникнути надмірної залежності від традиційних банківських структур. Зростаюча невизначеність – 46% фінансових директорів оцінюють її як «високу» або «дуже високу» – стимулює попит на фінтех-рішення, які забезпечують швидкий доступ до капіталу, автоматизацію оцінки кредитоспроможності та використання даних у режимі реального часу для ухвалення рішень. У рамках протидії впливу геополітичних ризиків – які, згідно з опитуванням, турбують 46% фінансових директорів у контексті зростання тарифів, санкцій та обмежень ринку – фінтех-платформи забезпечують альтернативні канали фінансування, менш залежні від міждержавних бар'єрів.

Результати емпіричного аналізу вказують, що фінтех-рішення сприяють диверсифікації структури капіталу підприємств, особливо в умовах загостреної ринкової невизначеності. Вартість капіталу для компаній, що користуються фінтех-платформами, є нижчою, що створює переваги для МСБ у доступі до ресурсів. Фінансова гнучкість і швидкість прийняття рішень зростає, що підвищує адаптивність підприємств до кризових змін. Фінтех-рішення стимулюють автоматизацію, прозорість і контрольованість процесів управління капіталом, що позитивно впливає на стійкість бізнес-моделі. Відповідно, результати емпіричного аналізу підтверджують ключову роль фінтех-рішень у трансформації структури капіталу сучасних підприємств. У контексті цифровізації фінансового середовища підприємства мають адаптувати свої фінансові стратегії до нових джерел фінансування, орієнтуючись на підвищення ефективності, прозорості та гнучкості управлінських рішень.

Виділимо ключові аспекти невизначеності, які зумовлюють зміну підходів до формування структури капіталу, а також відповідні фінтех-інструменти, що дозволяють ефективно реагувати на такі виклики з точки зору корпоративних фінансів. По-перше, це обмежений доступ до традиційного банківського кредитування, що особливо характерно для МСБ у кризових умовах, який стимулює використання альтернативних джерел фінансування, зокрема краудлендингу. Прикладом є платформи Funding Circle, Monzo Bank, які нада-

ють підприємствам можливість залучати капітал без посередництва банківських установ, що сприяє підвищенню автономії та зниженню вартості позикових ресурсів. По-друге, в умовах волатильності фінансових ринків підприємства дедалі активніше звертаються до інструментів токенизації активів, смарт-контрактів і децентралізованих фінансів (DeFi), що дозволяє формувати нові джерела фінансування за участі цифрових активів. Компанії Securitize, Tokeny Solutions демонструють кейси залучення капіталу через блокчейн-інфраструктуру, що підвищує ліквідність і гнучкість інвестиційного портфеля. По-третє, маємо виділити чинник інфляційних і валютних ризиків, які знижують ефективність традиційного валютного планування. У відповідь на це фінтех-рішення на кшталт мультивалютних сервісів та цифрових валют (наприклад, Revolut, Wise) дають змогу оптимізувати валютну складову та мінімізувати втрати від коливання курсів.

Виходячи за рамки структури капіталу, затримки в доступі до ліквідності компенсуються за допомогою фінтех-факторингу та автоматизованих платформ короткострокового кредитування. Компанії Taryu Fintech, Kriya дозволяють ефективно управляти обіговими коштами, тим самим покращуючи структуру короткострокових зобов'язань. Особливого значення набуває питання прозорості, оскільки традиційні механізми обліку не завжди дозволяють швидко та ефективно виявляти ризики. У цьому контексті технології блокчейн, автоматизованого комплаєнс і RegTech (наприклад, Chainalysis, Crystal Blockchain, Hacken.io) значно підвищують рівень прозорості, що є важливим чинником для зниження вартості капіталу та залучення інституційних інвесторів. Крім того, невизначеність у поведінці інвесторів вимагає впровадження систем штучного інтелекту для прогнозування поведінки потоків фінансування. Нарешті, в умовах зміни регуляторного середовища фінтех-рішення (наприклад, ComplyAdvantage, Salv, YouControl) допомагають скоротити комплаєнс-ризики, уникнути стягнень і стабілізувати структуру капіталу через дотримання вимог прозорості та відповідності. Результати аналізу узагальнено в *табл. 2*.

У результаті, впровадження фінтех-рішень сприяє комплексним змінам управління корпоративними фінансами. Застосування цифрових інструментів дозволяє не лише ефективно адаптуватися до нових умов, а й формувати більш стійкі та інноваційні моделі фінансування, що підвищує конкурентоспроможність бізнесу в умовах інтенсифікації невизначеності.

Фінтех-рішення та особливості управління корпоративними фінансами в ключі інтенсифікації невизначеності

Аспекти невизначеності	Фінтех-рішення	Вплив на управління корпоративними фінансами	Приклади провайдерів фінтех-рішень
Обмежений доступ до банківського фінансування	P2P-кредитування, краудлендинг, нео-банкінг	Розширення джерел позикового капіталу; зниження залежності від банків; підвищення гнучкості фінансування	Funding Circle, Monzo Bank (Велика Британія)
Волатильність фінансових ринків	Токенізація активів, смарт-контракти, DeFi	Диверсифікація капіталу за рахунок цифрових активів; залучення інвесторів через блокчейн	Securitize (США), Tokeny Solutions (Люксембург)
Інфляційні та валютні ризики	Цифрові валюти, мультивалютні платіжні сервіси	Скорочення валютної залежності; оптимізація валютної структури фінансування	Revolut (Велика Британія), Wise (Естонія/Велика Британія)
Затримки в доступі до ліквідності	Фінтех-факторинг, автоматизовані кредитні платформи	Покращення доступу до ліквідності; поліпшення стану обігових коштів	Tarya Fintech (Ізраїль), Kriya (Велика Британія)
Низький рівень фінансової прозорості у традиційних схемах фінансування	Блокчейн-технології, автоматизований аудит, регтех	Підвищення прозорості та контролю за капіталом; залучення фінансування інституційних інвесторів	Chainalysis (США), Crystal Blockchain (Нідерланди), Hacken.io (Україна)
Високий рівень невизначеності щодо рішень інвесторів	Алгоритми оцінки ризику, штучний інтелект у фінансовому плануванні	Покращення стратегічного планування; підвищення ефективності структури капіталу	Upstart (США), Zest AI (США)
Регуляторна невизначеність	RegTech-платформи для моніторингу та комплаєнс	Скорочення комплаєнс-ризиків; стабілізація структури капіталу з точки зору регуляторного поля	ComplyAdvantage (Велика Британія), Salv (Естонія), YouControl (Україна)

Джерело: власна розробка авторського колективу.

ВИСНОВКИ

Фінтех-рішення відіграють ключову роль у трансформації структури капіталу підприємств в умовах економічної невизначеності, обмеженого доступу до традиційного фінансування та високої волатильності фінансових ринків. Упровадження таких інструментів, як P2P-кредитування, краудлендинг, цифрові валюти, токенизація активів тощо забезпечує нові можливості залучення фінансових ресурсів, зниження вартості капіталу, підвищення ліквідності та прозорості фінансових операцій.

Емпіричний аналіз демонструє позитивний вплив фінтех-інструментів на рівень фінансової адаптивності підприємств, особливо малого та середнього бізнесу. Серед ключових ефектів – зростання диверсифікації капіталу, зменшення залежності від банківських структур, підвищення фінансової автономії та ефективне управління ризиками в умовах невизначеності. Окрему увагу приділено інституціоналізації блокчейн-рішень і регуляторних технологій, які забезпечують прозорість, комплаєнс і довіру інвесторів.

У підсумку – цифровізація фінансового середовища вказує на необхідність перегляду підходів до управління структурою капіталу. Підприємства, що впроваджують фінтех-рішення, отримують стратегічні переваги в гнучкості, стійкості та конкурентоспроможності. У перспективі саме інтеграція цифрових фінансових інструментів у рішення корпоративних фінансів стане важливим чинником сталого розвитку бізнесу в умовах глобальної невизначеності.

Перспективи подальших досліджень сконцентровані на вивченні ролі фінтех-рішень у підтримці ефективності рішень корпоративного сектора в умовах воєнної та повоєнної економіки України. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Valadkhani A. Investment sensitivity to market uncertainty in the travel and tourism sector. *Tourism Economics*. 2023. Vol. 30. Iss. 1. P. 236–254. DOI: <https://doi.org/10.1177/13548166221151098>

2. Liu X., Wang Z., Zhang S., Liu J. Probabilistic hesitant fuzzy multiple attribute decision-making based on regret theory for the evaluation of venture capital projects. *Economic Research / Ekonomska Istraživanja*. 2020. Vol. 33. Iss. 1. P. 672–697. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1697327>
3. Hunjra A., Verhoeven P., Zureigat Q. Capital structure as a mediating factor in the relationship between uncertainty, CSR, stakeholder interest and financial performance. *Journal of Risk and Financial Management*. 2020. Vol. 13. Iss. 6. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm13060117>
4. Chow Y., Muhammad J., Bany-Arifin A., Cheng F. Macroeconomic uncertainty, corporate governance and corporate capital structure. *International Journal of Managerial Finance*. 2018. Vol. 14. Iss. 3. P. 301–321. DOI: <https://doi.org/10.1108/ijmf-08-2017-0156>
5. Терещенко О. О., Беззуб Б. Ю., Стегайло В. А. Ризики співпраці транснаціональних компаній з автократіями: наслідки для корпоративних фінансів. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 7. С. 257–267. DOI: <https://10.32752/1993-6788-2024-1-277-257-267>
6. Aftab M., Shehzadi S., Qureshi F. Does economic policy uncertainty matter for a firm's leverage and speed of adjustment? *Asia-Pacific Journal of Business Administration*. 2023. Vol. 16. Iss. 5. P. 1241–1258. DOI: <https://doi.org/10.1108/apjba-10-2022-0452>
7. Kani M., Nakashima K. The dynamic effect of uncertainty on corporate investment through internal and external financing. *SSRN Electronic Journal*. 2019. P. 1–51. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3510011>
8. Алексін Г. Фінансові ризики ведення бізнесу екзогенної природи та заходи з їх подолання. *Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку* : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: КНЕУ, 2016. С. 121–123. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1a9b40f1-09c3-4633-a159-7526c8347f86/content>
9. Suardi I., Nugroho A. Strengthening Micro and Small-scale Enterprises' (MSE's) Resilience and Adaptability to Accelerate Economic Recovery Post-Covid-19 Pandemic in Indonesia. *KnE Social Sciences*. 2024. Vol. 9. Iss. 21. P. 393–406. DOI: <https://doi.org/10.18502/kss.v9i21.16740>
10. Tanrisever F., Joglekar N., Erzurumlu S., Lévesque M. Managing Capital Market Frictions via Cost-Reduction Investments. *Manufacturing & Service Operations Management*. 2021. Vol. 23. Iss. 1. P. 88–105. DOI: <https://doi.org/10.1287/msom.2019.0814>
11. Financing SMEs and Entrepreneurs 2024: An OECD Scoreboard. *OECD*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/fa521246-en>
12. Digital Progress and Trends Report. *World Bank*. 2023. 177 p. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstreams/95fe55e9-f110-4ba8-933f-e65572e05395/download>
13. Fintech and the Future of Finance Overview Paper. *World Bank*. 2022. 108 p. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/fintech-and-the-future-of-finance>
14. CFO survey Q1 2025. *Deloitte*. 9 p. URL: <https://www.deloitte.com/uk/en/about/press-room/deloitte-q1-cfo-survey-defensive-strategies-dominate-for-uk-cfos.html>

REFERENCES

- Aftab, M., Shehzadi, S., & Qureshi, F. (2023). Does economic policy uncertainty matter for a firm's leverage and speed of adjustment? *Asia-Pacific Journal of Business Administration*, 16(5), 1241–1258. <https://doi.org/10.1108/apjba-10-2022-0452>
- Aleksin, H. (2016). Finansovi ryzyky vedennia biznesu ekzohennoi pryrody ta zakhody z yikh podolannia [Financial risks of doing business of exogenous nature and measures to overcome them]. In *Korporatyvni finansy: problemy ta perspektyvy innovatsiinoho rozvytku: Zbirnyk materialiv I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 121–123). KNEU. <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1a9b40f1-09c3-4633-a159-7526c8347f86/content>
- Chow, Y., Muhammad, J., Bany-Arifin, A., & Cheng, F. (2018). Macroeconomic uncertainty, corporate governance and corporate capital structure. *International Journal of Managerial Finance*, 14(3), 301–321. <https://doi.org/10.1108/ijmf-08-2017-0156>
- Deloitte. (2025). *CFO survey Q1 2025*. <https://www.deloitte.com/uk/en/about/press-room/deloitte-q1-cfo-survey-defensive-strategies-dominate-for-uk-cfos.html>
- Hunjra, A., Verhoeven, P., & Zureigat, Q. (2020). Capital structure as a mediating factor in the relationship between uncertainty, CSR, stakeholder interest and financial performance. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(6). <https://doi.org/10.3390/jrfm13060117>
- Kani, M., & Nakashima, K. (2019). The dynamic effect of uncertainty on corporate investment through internal and external financing. *SSRN Electronic Journal*, 1–51. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3510011>
- Liu, X., Wang, Z., Zhang, S., & Liu, J. (2020). Probabilistic hesitant fuzzy multiple attribute decision-making based on regret theory for the evaluation of venture capital projects. *Economic Research / Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 672–697. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1697327>
- OECD. (2024). *Financing SMEs and entrepreneurs 2024: An OECD scoreboard*. <https://doi.org/10.1787/fa521246-en>
- Suardi, I., & Nugroho, A. (2024). Strengthening Micro and Small-scale Enterprises' (MSE's) resilience and adaptability to accelerate economic recovery post-Covid-19 pandemic in Indonesia. *KnE Social Sci-*

ences, 9(21), 393–406. <https://doi.org/10.18502/kss.v9i21.16740>

Tanrisever, F., Joglekar, N., Erzurumlu, S., & Lévesque, M. (2021). Managing capital market frictions via cost-reduction investments. *Manufacturing & Service Operations Management*, 23(1), 88–105. <https://doi.org/10.1287/msom.2019.0814>

Tereshchenko, O. O., Bezzub, B. Yu., & Stehailo, V. A. (2024). Ryzyky spivpratsi transnatsionalnykh kompanii z avtokratiiamy: naslidky dlia korporatyvnykh finansiv [Risks of cooperation between transnational companies and autocracies: consequences for corporate finance]. *Aktualni problemy ekonomiky*,

7, 257–267. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-277-257-267>

Valadkhani, A. (2023). Investment sensitivity to market uncertainty in the travel and tourism sector. *Tourism Economics*, 30(1), 236–254. <https://doi.org/10.1177/13548166221151098>

World Bank. (2022). *Fintech and the future of finance overview paper*. <https://www.worldbank.org/en/publication/fintech-and-the-future-of-finance>

World Bank. (2023). *Digital progress and trends report*. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstreams/95fe55e9-f110-4ba8-933f-e65572e05395/download>

УДК 336.71

JEL Classification: G21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-404-410>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ

© 2025 БАЙК М. Я.

УДК 336.71

JEL Classification: G21

Байк М. Я. Теоретичні засади забезпечення фінансової стабільності банків

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності та ознак фінансової стабільності банків на макро- та мікрорівнях. У теоретичному аспекті доведено, що фінансова стабільність декларується як пріоритетний напрям макропруденційної політики банків першого рівня – центральних, і як динамічна характеристика функціонування банківських установ другого рівня. Узагальнення існуючих теоретичних підходів до розкриття сутності фінансової стабільності дозволило виокремити такі, що акцентують на проявах кризових явищ, системних ризиках, ознаках нестабільності. Відзначено, що пруденційна політика НБУ акцентує на фінансовій стабільності й базується на спроможності фінансової системи виконувати функції посередництва, запобігати системним ризикам та потенційним і реальним кризам. Запропоновано розмежування дефініцій «фінансова стабільність банківської системи» та «фінансова стабільність банків», визначено ієрархію та взаємозалежність даних понять. Фінансова стабільність банківської системи – це комплексна, динамічна характеристика її стану, який відображає її здатність протидіяти реальним і потенційним кризовим явищам і загрозам, ефективно виконувати акумуляційну, розподільчу та перерозподільну функції, здійснювати платежі та розрахунки, позитивно впливати на трансформаційні процеси в економіці та протидіяти системним ризикам і повертатися у рівноважний стан. Фінансова стабільність банку – це його довгострокова здатність виконувати традиційні та новітні банківські операції, посередництво у платежах, гасити свої зобов'язання, формувати позитивний фінансовий результат при оцінці ризиків екзогенного та ендогенного середовища. Розроблено концептуальну схему ієрархії понять фінансової стабільності банків на макро- та мікрорівнях. Конкретизовано, що фінансова стабільність проявляється як динамічний стан стабільного розвитку фінансових установ, фінансових ринків та фінансової інфраструктури. Стабільність фінансових установ значною мірою залежить від стійкості банківського та парабанківського секторів. Своєю чергою, стабільність банківської системи відображає результативність діяльності НБУ та комерційних банків. Фінансова стійкість комерційних банків є основою для формування їх стабільності, яка, своєю чергою, суттєво визначає стабільність банківської системи загалом. Подальші дослідження повинні стосуватися методичного інструментарію оцінювання фінансової стабільності на макро- та мікрорівнях з використанням кількісних та якісних індикаторів.

Ключові слова: фінансова стабільність, банківська система, Національний банк України, макропруденційна політика, кризові явища.

Рис.: 1. **Бібл.:** 22.

Байк Маркіян Ярославович – аспірант відділу регіональної фінансової політики, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: markiiian.baik@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7854-5196>

Researcher ID: MVX-8406-2025